

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2010-2011

Història de la filosofia

—Així, doncs —vaig dir—, hem arribat a port, amb molt d'esforç, i ens hem posat d'acord que les mateixes classes que hi ha a la ciutat estan també en l'ànima de cadascun, i en nombre igual.

—Així és.

—No és també necessari, doncs, que de la mateixa manera que era sàvia la ciutat, i pel mateix principi que ho era, així mateix, sigui savi també l'individu?

—Per què no?

—I que de la mateixa manera i pel mateix motiu que és valent l'individu, ho sigui també la ciutat, i que el mateix passi en tot el que fa referència a la virtut?

—Així ha de ser per força.

—I, per tant, Glaucó, direm que un home és just de la mateixa manera que dèiem que era justa la ciutat.

—També això és totalment necessari.

—Per altra banda, no hem oblidat que la ciutat era justa perquè cadascuna de les seves tres classes hi feia allò que li era propi.

—No crec que ho hàgim oblidat.

—Així, doncs, hem de tenir present que cadascun de nosaltres només serà just i farà allò que ha de fer, si cadascuna de les parts de la seva naturalesa fa allò que li és propi.

PLATÓ. *República*, IV

1. **[2 punts]** Expliqueu breument (entre seixanta i vuitanta paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
2. **[1 punt]** Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots o les expressions següents:
 - a) «ciutat sàvia»
 - b) «classes»
3. **[3 punts]** Expliqueu el sentit i la justificació de la frase següent del text: «hem de tenir present que cadascun de nosaltres només serà just i farà allò que ha de fer, si cadascuna de les parts de la seva naturalesa fa allò que li és propi». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Plató que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
4. **[2 punts]** Compareu la noció de la naturalesa humana de Plató amb una altra concepció de la naturalesa humana que es pugui trobar en la història del pensament occidental.
5. **[2 punts]** Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Una persona actua adequadament només si fa que la raó sigui el que li guia l'acció». Argumenteu la resposta.

PAUTES DE CORRECCIÓ

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. (2 punts)

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor (excepte si la manca d'aquest coneixement li impedeix d'entendre el text.) Les restriccions sobre espai (60-80 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-80 paraules, no h'ade comptar contra l'alumne el fet que no respecti els límits. A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en que s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per suposat, en cap sentit es pot esperar un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees sinó que mostri una mínima comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà de connectar amb una mínima correcció les dues idees bàsiques següents:

- (i) Les tres classes en la ciutat es corresponen amb les tres parts de l'ànima.
- (ii) Allò que fa just a una persona és completament anàleg a allò que fa just un estat: que cadascuna de les seves parts faci allò que li és propi.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. (1 punt)

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari especialitzat. Cal tenir en compte que els termes que cal definir no tenen el seu significat ordinari sinó un sentit tècnic que l'alumne ha de saber identificar. El que l'alumne utilitzi un llenguatge planer, sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, l'alumne té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu. Exemples de respostes que es podran considerar correctes (cal tenir en compte, però, que hi ha moltes altres possibilitats)

- a) «ciutat sàvia»: ciutat que està regida per un filòsof amb la formació adequada.
- b) «classes»: cadascun dels tres grups de ciutadans que formen la ciutat
Alternativament: els tres grups: (i) pagesos, artesans i comerciants; (ii) els militars; (iii) i els governants.
Alternativament: també es donarà per bona la resposta si el que s'identifica són les tres "classes d'ànima"., p.ex.: "Cadascuna de les tres parts de l'ànima: la racional, la irascible i l'apetitiva".

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi. (3 punts)

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. En aquest respecte, s'haurà de tenir present que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte: les idees que siguin pertinents per a la afirmació que es vol explicar i les raons per les quals aquestes idees expliquen l'afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. Ara bé: de vegades una exposició general i correcta del seu pensament pot no respondre el que es demana, si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Descripció de les tres classes de la ciutat, i de les virtuts associades a cadascuna
- (ii) La ciutat és justa si cadascuna de les classes fa allò que li és propi
- (iii) Descripció de les tres parts de l'ànima i de les virtuts associades a cadascuna
- (iv) Hi ha una analogia directa entre allò que fa justa una ciutat i allò que fa just un individu: Un individu és just si cadascuna de les tres parts de l'ànima fa allò que li és propi i, en particular, si la part racional regeix les altres.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea del text amb un altre. (2 punts)

S'ha de tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa dels dos termes (dues concepcions d'un problema o dos conceptes diferents) de la comparació demanada.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació que es demana.

En qualsevol cas: l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions o idees de manera prèvia i independentment a la comparació, o fer-ne la caracterització implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles- i descriure l'altra per contrast. L'estratègia escollida no pot afectar l'avaluació. Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta. Ara bé, sí és essencial per a poder tenir aquesta pregunta aprovada (tenir com a mínim 1 punt) que l'alumne faci, explícitament o implícitament, una comparació.

Hi ha molts possibles autors i concepcions amb qui fer la comparació. Es pot comparar, p.ex., amb la concepció de Descartes, o d'Aristòtil, o d'Epicur. A l'hora de caracteritzar la concepció de l'autor, l'alumne pot, si vol, fer referència a idees que ja hagi exposat en la seva resposta a la pregunta 3.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. (2 punts)

S'haurà de valorar només:

- a) el grau de comprensió que es demostrï sobre la tesi a discutir i la coherència de les raons per les quals podria ser versemblant i
- b) la coherència i pertinència de les possibles raons que es puguin donar contra la tesi.

Es pot donar la màxima qualificació, doncs, si una resposta defensa la tesi, tot mencionant coherentment raons que siguin pertinents. D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte, ni tampoc el fet que l'alumne ignori fets o arguments històricament importants.

La cinquena pregunta busca fonamentalment avaluar la maduresa intel·lectual, la capacitat crítica, i, específicament, la capacitat d'argumentar a favor d'allò que l'alumne creu.